

Sygn. akt VIII U 2844/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 sierpnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dorota Stańczyk
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Beata Pelczyńska

po rozpoznaniu w dniu 7 sierpnia 2018 roku w Lublinie

sprawy B. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania B. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 20 października 2017 roku znak (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt VIII U 2844/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 20 października 2017 roku odmówił B. K. prawa do emerytury wcześniejszej przyznawanej na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383, tekst jedn. ze zm.) w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43, tekst jedn. ze zm.). W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawca na wymagany 25-letni okres składkowy i nieskładkowy udowodnił 21 lat, 5 miesięcy i 4 dni oraz żadnych okresów pracy w szczególnych warunkach. Do pracy w takich warunkach organ nie uwzględnił okresów od dnia 4 lipca 1977 roku do dnia 26 kwietnia 1979 roku i od dnia 4 maja 1981 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku, ponieważ w przedłożonym świadectwie pracy z dnia 31 października 2001 roku nie podano rodzaju pracy, a wskazane stanowisko jest niezgodne z przepisami resortowymi. Do ogólnego stażu ubezpieczenia organ nie uwzględnił natomiast pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 19 sierpnia 1973 roku do dnia 4 lipca 1977 roku, gdyż w tym czasie wnioskodawca kształcił się w technikum oddalonym o ponad 200 km od miejsca położenia gospodarstwa, co wyklucza codzienną pracę i dojazdy do szkoły (decyzja k. 69 akt emerytalnych ZUS).

B. K. złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazywał, że w spornym okresie pracował jako garbarz oddziału mokrego, garbarz oddziału

garbunkowego oraz mistrz zmianowy produkcji oddziału mokrego. Ponadto wskazał, że w okresie od dnia(...) roku do dnia 4 lipca 1977 roku pracował w gospodarstwie rolnym położonym w miejscowości S.. Sytuacja rodzinna zmuszała wnioskodawcę do łączenia pracy w gospodarstwie z nauką (odwołanie k. 2-6 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie k. 8-9 a.s.).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił, co następuje:

B. K., urodzony dnia (...), w dniu 29 sierpnia 2017 roku złożył wniosek o emeryturę (wniosek k. 47-52 akt emerytalnych ZUS).

Do wniosku dołączył świadectwo pracy z dnia 31 października 2001 roku, zgodnie z którym w okresie od dnia 4 lipca 1977 roku do dnia 31 października 2001 roku był zatrudniony w (...) Zakładach (...) we W., gdzie od dnia 4 lipca 1977 roku do dnia 26 kwietnia 1979 roku i od dnia 4 maja 1981 roku do dnia 8 maja 2001 roku pracował w warunkach szczególnych. Ponadto dołączył oświadczenie w sprawie braku dokumentów oraz pisemne zeznania świadków na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu wieku 16 lat od dnia (...) roku do dnia 4 lipca 1977 roku, położonym w miejscowości S., w gminie W. (oświadczenie k. 55, zeznania k. 56-57, świadectwo pracy k. 61 akt emerytalnych ZUS).

W oparciu o posiadaną dokumentację organ rentowy w dniu 20 października 2017 roku wydał zaskarżoną decyzję, odmawiając wnioskodawcy prawa do emerytury z powodu nieudowodnienia 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ uwzględnił 21 lat, 5 miesięcy i 4 dni ogólnego stażu ubezpieczenia (decyzja k. 69 akt emerytalnych ZUS).

B. K. w momencie osiągnięcia wieku 16 lat, tj. z dniem (...) roku zamieszkiwał wraz z rodzicami we W.. W tym czasie, od września 1972 roku uczęszczał do Technikum (...) (...) w R., położonym w odległości około 200 km od miejsca zamieszkania. W dniu 23 maja 1977 roku uzyskał świadectwo dojrzałości technikum zawodowego jako technik garbarz-futrzarz (częściowo zeznania wnioskodawcy k. 35v-36, 48v a.s.; zaświadczenie o zameldowaniu k. 58, świadectwo dojrzałości k. 66 akt emerytalnych ZUS).

Rodzice wnioskodawcy posiadali gospodarstwo rolne położone w miejscowości S., w odległości 10 km od W.. Rodzice wnioskodawcy przed przeprowadzką do W. zamieszkiwali w S., zachowując gospodarstwo rolne wraz z budynkami gospodarczymi. Do szkoły w R. wnioskodawca dojeżdżał codziennie wraz ze starszymi braćmi, którzy służbowo jeździli do Ł. po chemikalia dla garbarni we W.. Wnioskodawca wyjeżdżał około godziny 6:00, a zajęcia w technikum zaczynały się w godzinach od 8:00 do 9:00. Droga zajmowała około 2 godzin. W drodze powrotnej bracia zabierali wnioskodawcę z R. i zawozili do domu. Po powrocie około godziny 15:30 wnioskodawca jadł obiad, po czym niekiedy motorem jechał do gospodarstwa w S. (częściowo zeznania wnioskodawcy k. 35v, 48v a.s.).

Gospodarstwo rolne rodziców miało powierzchnię około 3,5 ha, uprawiany był w nim tytoń oraz zboże i ziemniaki na własne potrzeby. Ojciec wnioskodawcy pracował zawodowo, podobnie jak dwa starsi bracia, którzy także mieszkali we W.. W gospodarstwie pracowali głównie ojciec oraz matka wnioskodawcy. B. K. pomagał natomiast przy pracach związanych tytoniem. Na wiosnę pomagał przy przygotowywaniu inspektów na rozsady, które wykonywane były z desek i przykryte matami. Ponadto przygotowywał suszarnię do tytoniu. Od maja zaczynały się prace związane z flancowaniem. W okresie letnim wnioskodawca pomagał przy zrywaniu tytoniu oraz nawlekaniu na specjalnie przygotowane druty w celu suszenia. Pod koniec czerwca jeden raz w roku kosił łąkę. Jesienią wnioskodawca zajmował się sortowaniem tytoniu, wiązaniem na pęczki oraz przygotowywaniem do sprzedaży. Tytoń układany był na stopy i wiązany w paczki około 40 kg. W zimie wraz z ojcem jeździł do lasu po drzewo do suszenia tytoniu. Drzewo było zwożone do gospodarstwa i cięte piłą ręczną. Wszystkie prace w gospodarstwie wnioskodawca wykonywał przeważnie w dni wolne od szkoły, weekendy, ferie oraz wakacje. W dni nauki nie zawsze pomagał w gospodarstwie (częściowo zeznania wnioskodawcy k. 35v-36, 48v a.s.; zeznania J. J. k. 48 a.s.; zeznania J. W. (1) k. 48-48v a.s.).

B. K. w dniu 4 lipca 1977 roku zawarł umowę o pracę z (...) Zakładami (...) we W. na 3-miesięczny wstępny staż pracy na stanowisku stażysty – pracownika zespołu (...). Po zakończeniu stażu w dniu 4 października 1977 roku został zatrudniony na stanowisku garbarza oddziału mokrego przy obsłudze bębnow garbujących na oddziale I (umowy o pracę k. 1, 2 części B akt osobowych – k. 22 a.s.).

W okresie od dnia 27 kwietnia 1979 roku do dnia 7 kwietnia 1981 roku wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po jej zakończeniu powrócił na dotychczasowe stanowisko garbarza oddziału mokrego na oddziale I z dniem 4 maja 1981 roku (karta powołania k. 3, karty obiegowe zmiany k. 4, 9, umowa o pracę k. 10 części B akt osobowych – k. 22 a.s.; książeczka wojskowa k. 9 akt emerytalnych ZUS).

Podczas zatrudnienia na stanowisku garbarza oddziału mokrego wnioskodawca wykonywał pracę polegającą na moczeniu i garbowaniu skór. Obsługiwał bębny mocząco-wapniące, które służyły do zmiękczenia skór i usuwania włosa (zeznania wnioskodawcy k. 36, 48v a.s.; zeznania W. G. k. 47 a.s.).

W dniu 1 sierpnia 1983 roku wnioskodawcy zostały powierzone obowiązki brygadzysty produkcji w Dziale Przygotowania Produkcji (angaż k. 15 części B akt osobowych – k. 22 a.s.).

W powyższym dziale wnioskodawca wraz z grupą 3-4 innych pracowników przygotowywał technologię produkcji oraz wykonywał próby garbowania i wykańczania. Sprawdzał także środki chemiczne używane w procesie garbowania. W dziale znajdowały się bębny, w których testowane były nowe środki do produkcji skór. W tym czasie wnioskodawca nie nadzorował żadnych pracowników, zajmując się wyłącznie wykonywaniem prób (zeznania wnioskodawcy k. 36v, 48v a.s.; zeznania W. G. k. 47 a.s.; zeznania J. P. k. 47v a.s.; pisemny zakres czynności k. 16 części B akt osobowych – k. 22 a.s.).

Z dniem 1 maja 1985 roku zakład pracy powierzył wnioskodawcy stanowisko mistrza zmiany na Oddziale III (angaż k. 21 części B akt osobowych – k. 22 a.s.).

Do obowiązków wnioskodawcy na powyższym stanowisku należało nadzorowanie pracowników zatrudnionych w dziale wykańczalni skór, na którym pracownicy farbowali skóry. Wnioskodawca nadzorował 6 pracowników, którzy sporządzali zestawy do wykańczania skór, takie jak farby w dużych, 1000-litrowych kadziach. Wnioskodawca pilnował receptury składników chemicznych używanych podczas przygotowywania farb (zeznania wnioskodawcy k. 36v, 48v a.s.; zeznania W. G. k. 47 a.s.; zeznania J. P. k. 47v a.s.).

W dniu 1 grudnia 1985 roku wnioskodawca został przeniesiony na stanowisko mistrza zmiany na Oddziale I (angaż k. 27 części B akt osobowych – k. 22 a.s.).

Oddział I był oddziałem chemicznym, poprzednio okreśłany oddziałem mokrym, na którym pracownicy obsługiwali bębny moczące i bębny garbujące. Do obowiązków wnioskodawcy należało dokonywanie nadzoru pracowników wykonujących te czynności poprzez sprawdzanie jakości produkcji i pilnowanie zadań garbarzy. W tym czasie wnioskodawca prowadził książkę obecności, co zajmowało około 0,5 godziny dziennie. Pozostałą dokumentację sporządzała manipulantka. Praca wykonywana była w skróconym, 7-godzinnym wymiarze czasu pracy. Pracownicy otrzymywali dodatek za pracę w warunkach szkodliwych (zeznania wnioskodawcy k. 36v, 48v a.s.; zeznania W. G. k. 47 a.s.; zeznania J. P. k. 47v a.s.).

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został ustalony w oparciu o wskazane dowody z dokumentów, zeznania świadków oraz zeznania wnioskodawcy.

Sąd dał wiarę zeznaniom W. G. oraz J. P. na okoliczność wykonywania przez wnioskodawcę pracy w warunkach szczególnych. Świadkowie wyjaśnili zakres czynności wykonywanych na poszczególnych działach i oddziałach zakładu pracy wskazując, że nazwy poszczególnych jednostek określane były numerycznie, bądź opisowo, w zależności od okresu. W. G. od 1981 roku był przełożonym wnioskodawcy, pracując jako mistrz na oddziale mokrym, w którym ubezpieczony pracował jako garbarz. W kolejnych latach pracował na zmianę z wnioskodawcą jako mistrz oddziału

mokrego (Oddział I). Natomiast J. P. pracował z wnioskodawcą od momentu jego zatrudnienia na stanowisku mistrza w Oddziale III, zmieniając się z nim w pracy. Dzięki zajmowanym stanowiskom, które były tożsame ze stanowiskiem wnioskodawcy, w szczególowy sposób opisali zakres czynności. J. P. otrzymał od zakładu świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a Sąd przyznał mu prawo do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w takich warunkach.

Świadkowie J. J. oraz J. W. (1) zeznawali na okoliczność pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców. Ich zeznania Sąd ocenił jako wiarygodne. Obaj mieszkali w S. w bezpośrednim sąsiedztwie gospodarstwa rolnego rodziców wnioskodawcy. Wskazywali na rodzaje czynności wykonywanych podczas pracy w gospodarstwie, będąc bezpośrednimi świadkami. Nie potrafili jednak ocenić czasu poświęcanego przez wnioskodawcę na pracę. Mieli wiedzę na temat uczęszczania wnioskodawcy do szkoły, jednak bez bliższych szczegółów. Zeznania w tym zakresie są ogólne i opierają się jedynie na przypuszczeniach. Świadek J. W. (2) wskazał, że wnioskodawca nie pracował codziennie. Zeznania, choć w ocenie Sądu zasługują na uwzględnienie, nie pozwalają w sposób bezsprzeczny ustalić, że wnioskodawca pracował w gospodarstwie regularnie, codziennie, przez co najmniej 4 godziny dziennie.

Mając na uwadze zeznania powyższych świadków Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom wnioskodawcy B. K. w zakresie, w którym twierdził, że pracę w gospodarstwie rolnym wykonywał codziennie przez minimum 4 godziny. Okoliczność ta nie znalazła potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym i jest o tyle niewiarygodna, że ubezpieczony codziennie musiał pokonać drogę (...) km - do szkoły i z powrotem, a następnie udać się do gospodarstwa położonego w odległości 10 km od miejsca zamieszkania. W tym czasie wnioskodawca uczęszczał do technikum, w związku z czym musiał poświęcać czas na naukę, w tym przygotowanie się do egzaminów oraz sporządzenie pracy dyplomowej. W pozostałym zakresie, dotyczącym wykonywania pracy w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w (...) Zakładach (...) we W. zeznania wnioskodawcy okazały się w pełni wiarygodne. Są one spójne z zeznaniami świadków J. P. oraz W. G. oraz dokumentacją w postaci akt osobowych.

Dowody z dokumentów zostały obdarzone przez Sąd wiarą. Ich forma i treść nie budziła wątpliwości, a ponadto nie były kwestionowane przez strony. Znajdujące się w aktach osobowych dokumenty pozwoliły w sposób precyzyjny potwierdzić poszczególne okresy zatrudnienia wnioskodawcy na kolejnych stanowiskach oraz okres odbywania służby wojskowej, co okazało się zgodne z zeznaniami. W angażach i umowach znajdują się również informacje o skróconym czasie pracy z uwagi na warunki szczególne.

Sąd Okręgowy w Lublinie rozważył, co następuje:

Odwołanie nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

W rozpatrywanej sprawie istotę sporu pomiędzy stronami stanowiły dwie kwestie. Pierwsza z nich dotyczyła uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) Zakładach (...), a druga uwzględnienia do ogólnego stażu zatrudnienia okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu przez wnioskodawcę wieku 16 lat, jako tzw. okres uzupełniający.

Odnośnie pracy w warunkach szczególnych, jak stanowi art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383, tekst jedn. ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat – dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Według art. 32. ust. 2 cytowanej ustawy za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Ponadto zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43, tekst jedn. ze zm.) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cytowanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W rozpatrywanym stanie faktycznym wnioskodawca osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat w dniu (...) roku oraz był członkiem otwartego funduszu emerytalnego, jednak złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych w nim środków, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Organ rentowy uznał natomiast, że wnioskodawca nie udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych, kwestionując okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców oraz zatrudnienia na stanowiskach wskazanych w świadectwie pracy z dnia 31 października 2001 roku.

Odnośnie kwestionowania zatrudnienia w warunkach szczególnych Sąd Okręgowy wskazuje, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem świadectwo pracy nie jest dokumentem urzędowym i w postępowaniu sądowym jest traktowane jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c. (wyrok SN z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, Legalis nr 265766). Z tego względu pracownik może za pomocą innych środków dowodowych wykazywać okoliczności wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Należy mieć również na uwadze treść art. 473 § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd rozpoznający sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych, przy ustalaniu spornych okoliczności może korzystać z wszelkich środków dowodowych, w szczególności może w celu sprawdzenia faktów niewynikających dostatecznie z treści przedłożonych do sprawy dokumentów przeprowadzić dowód ze świadków lub z przesłuchania stron. Regulacja ta ma pierwszeństwo przed instrukcyjną normą przewidzianą w § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, zgodnie z którą okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów resortowych.

W toku niniejszej sprawy, na podstawie dowodów z zeznań świadków, zeznań wnioskodawcy przesłuchanego w trybie art. 299 k.p.c. w zw. z art. 304 k.p.c. oraz dokumentów Sąd ustalił, że wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych podczas zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w następujących okresach:

- od dnia 4 lipca 1977 roku do dnia 30 kwietnia 1985 roku (7 lat, 9 miesięcy i 27 dni, wliczając okres służby wojskowej), gdy wykonywał wskazane w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, w wykazie A, dziale VII. W przemyśle lekkim, poz. 11. Prace przy garbowaniu i wykańczaniu skór. Stanowisko pracy wnioskodawcy z tego okresu wymienione jest również w zarządzeniu nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego, w załączniku nr 1, w wykazie A, dziale VII., poz. 11, pkt 1 garbarz oddziału mokrego.

- od dnia 1 maja 1985 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku (13 lat i 8 miesięcy), gdy wykonywał prace wskazane w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, w wykazie A, dziale XIV. Prace różne, poz. 24. Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Stanowisko pracy wnioskodawcy z tego okresu wymienione jest również w zarządzeniu nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku, w załączniku nr 1, w wykazie A, dziale XIV., poz. 24, pkt 1. Wnioskodawca wykonywał dozór inżynieryjno-techniczny stanowisk wymienionych w wykazie A, dziale VII., poz. 11, pkt 1, 2 oraz 5.

Do okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych Sąd uwzględnił odbywanie przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej od dnia 27 kwietnia 1979 roku do dnia 7 kwietnia 1981 roku. Przed powołaniem do służby wojskowej B. K. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych, a po jej zakończeniu powrócił na to samo stanowisko w terminie 30 dni, tj. w dniu 4 maja 1981 roku. Pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany termin 30 dni, w tym samym zakładzie pracy, zachowuje status pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach (wyrok SA w Katowicach z dnia 13 listopada 2015 r., III AUa 52/15, Legalis nr 1399071).

Wnioskodawca legitymuje się zatem co najmniej 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, jednak nie spełnia warunków przyznania prawa do emerytury z powodu nieudowodnienia 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Zakład uwzględnił łącznie 21 lat, 5 miesięcy i 4 dni stażu ogólnego. B. K. wnosił o uwzględnienie okresu od dnia (...) roku do dnia 4 lipca 1977 roku, gdy po ukończeniu wieku 16 lat pracował w gospodarstwie rolnym rodziców.

Zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również (traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7 ustawy, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Zgodnie z ugruntowanym poglądem orzecznictwa stałość pracy świadczonej w gospodarstwie rolnym ma znaczenie dla uwzględnienia tzw. okresów uzupełniających wskazanych w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej. Należy uwzględnić okresy nie jakiegokolwiek pracy w gospodarstwie rolnym, lecz tylko stałą pracę o istotnym znaczeniu dla prowadzonej działalności rolniczej. Aby zaliczyć okres pracy w gospodarstwie rolnym należy również wykazać, iż była ona wykonywana w wymiarze przynajmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy. Doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, czy wykonywanie w gospodarstwie rolnym prac o charakterze dorywczym, okazjonalnie i w wymiarze niższym od połowy pełnego wymiaru czasu pracy nie stanowi bowiem stałej pracy w gospodarstwie rolnym zaliczanej do stażu ubezpieczeniowego (wyroki SN z dnia 25 marca 2014 r., I UK 340/13, Legalis nr 994505; z dnia 4 października 2006 r., II UK 42/06, OSNAPIUS 2007, nr 19-20, poz. 292).

W świetle powyższych rozważań, biorąc pod uwagę wyniki postępowania dowodowego, Sąd uznał, że B. K., w czasie pobierania nauki w technikum w R., zamieszkując stale we W., nie pracował regularnie w gospodarstwie rolnym położonym w miejscowości S. w wymiarze co najmniej połowy ustawowego wymiaru czasu pracy. W spornym okresie wnioskodawca uczęszczał do szkoły położonej w odległości 200 km co oznacza, że codziennie przemierzał odległość 400 km w obie strony. Zdaniem Sądu nie jest prawdopodobne, aby wnioskodawca po takiej wyczerpującej podróży, po powrocie do domu zajmował się regularnie pracą w gospodarstwie. Czas wolny musiał również przeznaczyć na naukę oraz przygotowanie do egzaminów. Co więcej, wnioskodawca nie udowodnił, że gospodarstwo rolne stanowiło jedyne, bądź główne źródło utrzymania jego rodziny i było istotne dla jej funkcjonowania. Gospodarstwo było nastawione przede wszystkim na sprzedaż tytoniu. Codziennie funkcjonowanie rodziny wnioskodawcy nie było więc uzależnione od plodów gospodarstwa. Ojciec ubezpieczonego pracował zawodowo, a starsi bracia mieszkali poza domem rodzinnym, również pracując. Całokształt tych okoliczności doprowadził Sąd do przekonania, że wnioskodawca pomagał przy pracach w gospodarstwie, jednak tylko dorywczo, w ramach okazjonalnej pomocy swoim rodzicom. Jego głównym celem w tym okresie było odbywanie zajęć szkolnych, a nie świadczenie pracy w

gospodarstwie, której z uwagi na szkolne wymagania czasowe nie mógł wykonywać w rozmiarze mającym istotne znaczenie dla funkcjonowania tego gospodarstwa (wyrok SN z dnia 10 maja 2000 r., II UKN 535/99, Legalis nr 50639). Tej oceny nie zmienia również fakt przeznaczenia większej ilości czasu na prace w gospodarstwie w okresie letnim z uwagi na wakacje.

Niezależnie od powyższego Sąd wskazuje, że nawet w przypadku zaliczenia do pracy w gospodarstwie rolnym okresu wakacyjnego przypadającego na miesiące lipiec i sierpień w latach szkolnych 1974-1976, a także okresu po zakończeniu szkoły, tj. od dnia 23 maja 1977 roku do czasu podjęcia zatrudnienia z dniem 4 lipca 1977 roku (łącznie 7 miesięcy i 11 dni) wnioskodawca nie legitymuje się co najmniej 25-letnim stażem ubezpieczeniowym. Tym samym nie spełnił wszystkich przesłanek przyznania prawa do emerytury. Zaskarżona decyzja okazała się więc prawidłowa, a odwołanie należało oddalić.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Lublinie, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.